

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponkint.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felolvasó szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fl.

Egyházmegyei alapítványaink.

Mult hét elején, mint értesülünk, nagy horderejű intézkedés történt a vidéken kezelt egyházmegyei alapítványaink érdekében.

Bende Imre, nyitrai püspök úr ő excellentiája, gróf Batthyány Vilmos püspöki helynök javaslatára egy hivatalos leíratot intézett a káptalanhoz, melyben felkéri, hogy az egyházmegyei hatóság számára dolgozzon ki egy tervezetet, mikép lehetne mielőbb a vidéken létező és ott kezelt egyházi alapítványokat a nyitrai központi alapítványi pénztárba bevonni, illetőleg ez utóbbi által kezeltetni.

E központi kezelésnek számos olyan előnye van, hogy a vidéki lelkészkezdő papság közül eddig többen *már maguktól is beküldték a pénzt*, nem akarván annak administratiojával bajlódni, a nélkül, hogy a beküldésre felszólítva lettek volna. Hogy csak egyet említsünk a több közül. Vidéki lelkészeink jóval nagyobb fele egyedül áll, még csak káplánja sincsen. Ha az ilyen lelkész megbetegszik, mondjuk a végét járja, majdnem a gyöngédtelenséggel határos felszólítani a súlyos beteget, hogy adja át a pénztárt, mert ebben indirekte az is foglaltatik, hogy: véged van! Bármennyire biztatjuk is, hogy felépülsz,

hogy jobban leszesz; nem igaz ám, mert eljárásunkból lám éppen az ellenkezőre kell következtetned. Ha pedig már olyan súlyos az állapota, hogy maga is számot vetett önmagával, a haldoklóval nehéz megértetni magát. Nehéz tőle felvilágosításokat beszerezni, melyekre sokszor szükség van. S így a pénztár átvétele jobbára a kezelő halála után szokott történni, mikor már a szükséges felvilágosítás nem nyerhető.

Sőt megtörtént, hogy valaki hirtelen, váratlanul hal meg s midőn a fiskust átveszik, nagyritkán, de előfordul, hogy abban hiány van, talán akkora, hogy a hagyatékból nem is lehet kipótolni. Pedig midőn az évi számadásokat vizsgálták, mindig példás rendet talált a lelkiismeretes ellenőr. A hiánynak nem akad gazdája s a környezetet meggyanusítani nemcsak hogy célhoz nem vezet, de nem egyszer igazságtalan is egyúttal.

E bajon csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha a vidéki kezelőknél levő pénz bevonatik és azt a központ kezeli.

Sokan ellenvetik, hogy ezen pénznek az is rendeltetése, hogy a megszorult vidéki hívek pénzzavarán kölcsön által segítsen. Ezen nehézség azonban önmagától elesik, mert a központi pénztár szükség esetén a legrövidebb idő alatt is meg-

küldi a kölcsönt, ilyen nagy szükség pedig ritkán szokott előfordulni. A központ természetesen csak kellő biztosíték mellett folyósíthat kölcsönt; de hiszen e nélkül a lelkészek sincsenek feljogosítva pénzt kiadni. Hogy ne is szóljunk azon körülményről, miszerint a plébánia-pénztárak ma már nem többé azon *montes pietatis*, midőn uzsorások ellenében segítségükre siettek a híveknek; mert hiszen tudjuk, hogy manapság olcsó kölcsönt szerezni, nem tartozik többé nehézségek közé még a kisbirtokosoknak sem.

Veszíteni tehát nem veszít senki; itt csak nyerni lehet, nyer pedig a lelkészkezdő papság, a mennyiben nemcsak megszabadul a gondtól és felelősségtől, de megszabadul azon veszedelemtől, hogy emlékére legnagyobb részben ártatlanul csak tapadhat egykoron.

Éppen azért meg vagyunk győződve, sőt nagyrészüknél saját szájából tudjuk, hogy áldva fogják emlegetni Bende püspök úrnak nevét, a ki előrehaladott korában is ilyen maradandó emléket állít nevének. Michel Angelo 80 éves korában alkotta meg építészeti műveinek legnagyobb remekét, a Szent Péter kupoláját; Bende püspök úr 82 éves korában egész egyházmegyéjére áldáshozó intézkedést léptetett életbe, midőn a nagy körültekintéssel,

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA

Michel Angelo

(meg egy néhány lóvá tett Cicerone.)

Humoreszk. — Irta Mark Twain.

Tiszteltem Michel Angelo hatalmas lángeszét azon férfútt, aki nagy volt a költészetben, nagy volt mint festő, szobrász, építész, — szóval nagy volt mindenben, amihez csak hozzáfogott. De nem szerettem Michel Angelot a reggeli kávéhoz, tízóraihoz, ebédre, uzsonnára, vacsorára, s ráadásul még az étkezések közt is. Szeretek egy kis alkalmi változatosságot. Genuában ő tervezett mindent. Milanóban ő vagy tanítványai terveztek mindent. Ki másról beszélnek a vezetők Paduában, Veronában, Velencében, Bolognában, mint éppen Michel Angelóról? Florencben majdnem mindent ő festett, majdnem mindent ő tervezett, s ha van valami, amit nem ő tervezett volna, az előtt legalább egy kedvenc kövén ült és nézte, s a követ most is mutogatják. Pisaban mindent ő tervezett, kivéve a híres öreg tornyot, s még azt is neki tulajdonítanák, ha éppen olyan fura görbén nem sikerült volna.

Amit Rómában üznek Michel Angeloval, az

már egészen rettenetes. Ott ő tervezte a Szent Péter templomot, a Pantheont, a Tiberis folyót, a Vatikánt, a Kolosszeumot, a Kapitolumot, a tarpeji sziklát, a Barberini palotát, a Lateran templomot, a Campagnat, az Appia-utat, a hét halmot, a Caracalla fürdőt, Claudius vízvezetékét, a Cloaca maximat; az örökös kínzó szellem tervezte az örök várost, s ha csak minden ember és minden könyv nem hazudik, ő festett is Rómában mindent. Dani barátom nem rég azt mondotta a vezetőnek: — Elég, elég, elég. Semmit sem akarok többet hallani róla. Mondja ki kerekén: hogy az Uristen Michel Angelo tervei szerint teremtette Olaszországot.

Soha sem éreztem forróbb hálát, soha sem voltam nyugodtabb, boldogabb, mint tegnap, mikor hallottam, hogy Michel Angelo már meghalt.

De ezt a vezetőt alaposan leszoktattuk róla. A Vatikán rengeteg folyosóin kalauzolt mérföldekre terjedő hosszúságban csupa képek és szobrok között, aztán egy tucat más helyen, végre ismét mérföldnyi kiterjedésben képek és szobrok között. Majd megmutatta a Sixtina kápolna óriás festményét és annyi freskót, hogy elég volna az egész menyországot ékesíteni vele — és majdnem mind Michel Angelo műve. Ennél fogva feltettük magunkban, hogy bolonddá tart-

juk a vezetőt, mi által sok más Ciceronet is sikerült megszéledítenünk. Készakarva ostobáknak tettük magunkat és mindenféle hülye kérdéseket intéztünk hozzájuk. Ezek az Isten teremtményei sohasem bizalmatlanok, és fogalmuk sincs a maró gúnyról.

Mutatott nekünk egy alakot és azt mondotta rá: Bronz szobor.

Közömbösen nézünk rá, és a doktor azt kérdezte: — Michel Angelótól?

— Nem; nem tudni kitől.

Azután mutatott nekünk egy régi római fórumot, és a doktor ismét kérdezte: Michel Angelótól?

A cicerone kimeresztette szemét: — Nem; legalább ezer évvel régiebb, mielőtt ő született volna.

Azután jön egy egyiptomi obelisz. Ismét azt kérdezik tőle: — Ez is Michel Angelo?

Oh mon Dieu, uraim, ez legalább is két ezer évvel régiebb Michel Angelonál.

Végre annyira megúnja azt a folytonos kérdészködést, hogy semmit sem mer már többé mutatni. A szegény ördög holtra fárasztotta magát, míg megértette velünk, hogy Michel Angelot a világ teremtésének csak *egy részéért* lehet felelősségre vonni, de minden eredmény nélkül.

gonddal és nem kevesebb munkával járó reformot megindította. Ugyszintén hálával fogja fogadni a papság gróf Batthyány Vilmos püspöki helynök úrnak közbelépését, a ki egyházkormányzati működésének mindjárt küszöbén ilyen lendületes beköszöntővel mutatkozik be lelkeskedő papságának. Meg vagyunk róla győződve, hogy ilyen bonyolódott s nagy tapintatot igénylő reform keresztültvitelénél az öregkor tapasztalata és mérséklete csak jó hatással lehet, ha az ifjokor tettereje és energiájával párosul.

A módzatokra nézve természetesen még nem vagyunk tájékozva, de úgy sejtjük, hogy az alapítványok csak fokozatosan és pedig kerületenkint fognak bevonatni, úgy hogy a technikai és pénzügyi nehézségek szemmel tartásával az egész mű véglegesen talán csak két év múlva rendezve leend.

A bűnös kormány.

Polónyi Geza, igazságügyi miniszter nagy bünt követt el. Vétkezett és ki ellen? Nem a haza, nem az állam, nem a közszabadságok, hanem a szabadkőművesek ellen.

A pénzügyi bizottságban elég bátorsága volt az igazságügyi miniszternek kijelenteni azt, hogy a szabadkőműveseknek egyik alaptörvénye a szolidaritás, s ez által az igazságügyi közegek, ha a szabadkőművesekhez tartoznak, jogtalanul befolyásolhatnák, a mi az igazságügyre káros.

A kormány polcrol ilyen nyilatkozat még soha el nem hangzott, a szabadkőművesek ellen. Növeli a nyilatkozat egyéni súlyát az a körülmény, hogy ki azt tette, maga is szabadkőműves volt egykor, s így jól ismerheti a titkos társaság céljait, törekvéseit és szellemét. Maga a nyilatkozat különben új dolgot nem derített fel, mert, hogy a szabadkőművesek közelebbi céljaira nézve nem egyéb, mint titkos érdek szövetség, azt régóta tudja az egész ország. A nyilatkozat egész jelentősége tulajdonképpen abban pontosul össze, hogy a titkos szövetséghez való tartozás a jelen kormány szemében inkább szálla, mint érdem, s azért az igazságügynek a szabadkőművesekhez tartozó közegei az előléptetéseknél előnyökre nem számíthatnak.

Szeretnek e helyütt valami közérdekűt ezen elkerülhetetlen kínzó szellemekről, az európai vezetőkről *) mondani. Nem egy ember kívánta magában, hogy a manó vigye el őket, de miután ez nem ment, hát legalább valami tréfával kárpótolta magát alkalmatlan társaságukért. Miután nekünk az sikerült, hát itt adom, hadd okuljanak rajta mások is.

A vezetők rendszeren csak annyit értenek az idegen nyelvből, hogy teljes fogalomzavart csinálnak, úgy hogy az ember utóvégre azt sem tudja, hol áll a feje. Dolgukat könyv nélkül tudják; egy képnek, szobornak székesegyháznak történetét, szóval minden csodának a multját, melyet bemutatnak. Ezt a történetet ledarálják, mint egy papagáj s ha az ember félbeszakítja és kizavarja a kerékvágásból, akkor meg kell fordulniok, hogy újra kezdhessek.

Minthogy egész életükön át azzal foglalkoznak, hogy az idegennek csodálatos dolgokat mutogassanak és kitörő lelkesedéseket hallgassák, ennél fogva nagy örömet szerez nekik, ha csodálkozást keltenek valakiben. A vezetőknek szenvedélyévé válik, hogy közönségét a lelkesedéstől egész elragadtatásba vigye. Ő annyira hozzá szokik

Ez az, a mit a magyarországi szabadkőművesség elviselni sehog sem bír. Mi lesz a szövetségből, ha a testvérek protekciója a miniszteriumokban nem érvényesül? Mert bizonyos az, hogy a mit az igazságügyi miniszter kijelentett, az az egész kormány nézetét tükrözi vissza. És ilykép nem csak az igazságügyi miniszteriumban vár rossz világ a három pontosokra, hanem a többi miniszteriumokban is. Az érdekszövetség kilátásai kedvezőtlenek, s ha egyszer a szabadkőművesség hasznát hajtó érdekszövetségi jellegét meg nem tarthatja, akkor nincs ember nagy Magyarországon, a ki ezért a titkos társaságért lelkesedni képes volna.

Mi sem nagyobb abszurdum, mint a magyarországi szabadkőművesek társaságában olyan idealistákat keresni, a kik az egyéni hasznon kívül magasabb rendű célokra a jogosultságát is elismernek.

Csak természetes ennél fogva, hogy Polónyi kijelentésétől az egész társaság sűrű görcsöt kapott, mely utóbb dühöngő örületbe ment át. Ebből a lelki állapotból erednek azok a támadások az igazságügyi miniszter, s közvetve az egész kormány ellen, melyekben egy rendszeresen folytatandó országos hajszának az előjeleit ismerjük fel. Bizonyosak lehetünk benne, hogy a jelen kormány a szabadkőművesektől egy pillanatig sem lesz nyugta. A mit ennek a társaságnak az emberei ezidő szerint a lapjaikban írnak, a mit az országgyűlésen beszélnek, az újabb ráfogások és becsmérlések képében folyton folyvást napvilágot fog látni.

Az alkotmány első helyreállítása, 1867 óta nem volt még az országnak olyan kormányja, melyet a szabadkőművesek annyira gyűlöttek volna, mint a mennyire gyűlölik a jelenlegit. Velök ebben együtt tart az egész volt szabadelvű- és haladópartíi sajtó, egy követ fújnak velök a letűnt korszak hirhedei alakjai, a volt királyi- és kormánybiztosok, a felbomlott szabadelvűpartnak a parlamentből kiszorult, vagy álutakon a parlamentbe becsempészett emberei, továbbá a socialdemokraták és a nemzetiségi demagógok. Szép társaság ugy-e?

A mi ellensége van Magyarországon a tisztességnek, a törvény- és alkotmánytisztletnek, a mit és a kit a politikai önzetlenség, a rendhez való alkalmazkodás, a nemzeti iránynak erőteljes kidomborítása, a társadalmi jogelvek és eszmények kultusza feszélyez, az mind ott van a kormány ellenségeinek táborában, melynek fővezérletét a szabadkőművesek intézik.

ehez, hogy nyugodt atmoszférában egyáltalában nem képes élni.

Miután ezt észre vettük, soha többé nem lelkesedtünk semmi iránt, s ha legnagyobb műremeket mutattak is, nem csodálkoztunk többé semmin sem, hanem közömbösen fogadtunk mindent együgyű részvétlenséggel. Kiismertük a vezetők gyöngye oldalát és alaposan kihasználtuk ellenük. Egynéhányat közülök valósággal megvadtottunk, de sohasem vesztettük el jókedvünket.

Rendszeren a doktorunk intézi a kérdéseket, mert annyira tud uralkodni arcizmain, hogy igazi hülyének tudja tetetni magát, és hangjával is lehető legtöbb naivitást tud színlelni. Mintha vele született volna.

A genuai vezetők egészen boldogok, ha amerikai társaságot tudnak hatalmukba keríteni, mert az amerikai nagyon hamar csodálkozik, és nevezetesen minden Columbus-ereklye láttára valóságos izgalomba jó.

Ottani vezetőknek akkora ugrásokat végzett, mintha egy matracot nyelt volna el rugóra. Alig tudta türtöztetni türelmetlenségét midőn így kiáltott:

— Jöjjenek uraim. Mutatok önöknek egy levelet magától Columbus Kristóftól. Ő maga írta; saját kezével írta.

Ebből az következik, hogy a kik nem szabadkőművesek, hanem keresztények, magyarok és becsületesek, azoknak ezt a kormányt annál nagyobb erővel kell támogatniok.

Van-e a középiskolákban túlterhelés?

Van. Mi a túlterhelés, melyek az okai, hogyan lehetne megszüntetni? Oly kérdések, melyek az újabb időkben élénken foglalkoztatják úgy a szülőket, mint a közönséget. És méltán! A középiskola adja a középosztályt s a nemzet életbevágó érdeke, hogy onnan testben-lélekben erős nemzedék kerüljön a nemzet küzdőterére. Sajnos, hogy ezzel a fontos kérdéssel oly felületesen és egyoldaluan foglalkozik a közvélemény s megvitatásánál sok tényezőt figyelmen kívül hagy. Pedig itt az összes okokat számbakell venni, hogy végleges és alapos ítéletet mondhasunk. E kérdés megítélésénél a következőket kell figyelembe venni. A tanulókat, a szülőket, a tananyagot és a módot, melyen a közlés történik. A kik túlterhelésről beszélnek, azok rendszeren csak az utolsó kettőt veszik figyelembe. A vádlottak padján rendszeren ott ül a főbűnös, a tanár, mellette a rendszer, mely ő; tanuként beesett szemű, sápadt arcú fiúcska szerepel. A tárgyalás folyamata alatt hányszor felhangzik a pereat! Pereat a mai iskola, a mai rendszer, a mai tanár! Pedig annak a tanulóknak a sápadtságához, beesett szeméhez, megrongált idegeihez legtöbbször semmi köze az iskolának. A tanár sokszor nagy lelki keserőséggel és tehetetlenül nézi, mint hullanak le lassankint arcának rózsái, mint fogy az ereje, mint rágyja, őli idegeit a kór.

Az ideg orvosok a Társadalomtudományi Társaság ülésein egyenesen az iskola terhére írták a tanulók korai elerőtlenedését, fejletlenségét. Szegény középiskola! Ha tőlük függne az életed, már régen ott szerepelnél a történelem rémintézményei között, a boszorkányégetés, a tűzpróba, az inquisitio mellett. Hát az orvosoknak lehet igazuk abban, hogy a középiskolai ifjuság nem üti meg azt a mértéket, melyet ő állítanak fel; s ha így áll a dolog ezen segíteni kell. De viszont föltehetjük a következő kérdéseket: 1) Fejlettebb-e a más életpályákra készülő ifjuság a középiskolainál? 2. Ha igen, (quod erit demonstrandum) akkor hogyan lehetne ezen a bajon segíteni? Ezt nem mondták meg. Pedig csak nem tetelezhették fel az orvosokról, hogy e tekintetben a socialdemokratákkal tartanak, a kik csak beszélni, igazolni és rombolni tudnak, de a mai állapotok javítására egy egészséges gondolatuk sincs, amint azt Bebel példája igazolja. 3. Ilyen nehéz kérdés megítélésénél számba vették-e az összes okokat, melyek a túlterheléssel szoros összefüggésben állanak. Ha igen, akkor én is velük tartok, de ha nem, akkor véleményük nem ér egy fabatkát. És ezen a ha szócskán mulik az egész dolog.

A túlterhelés okai nagyon különbözők. Kikutatásuk óriási nehézséggel jár. A kérdés meg-

Elvezetett a városházára. Hosszú kulcskeresés és végnélküli zár nyitogatás után kibontották előttünk a piszkos okmányt. A vezető szeméi ragyogtak örömkömbben. Táncolt körülöttünk és ujjával kopogott a pergamentre.

— Nos mit mondtam uraim? Nem úgy van? Nézzék Columbus Kristóf levele! Sajátkezű írása.

Mi közömbösen, részvétlenül néztük. A doktor gondosan vizsgálta az okmányt, mialatt hosszú kínos panza következett. Azután minden érdeklődés nélkül kérdé: Hogy is hitták azt az embert, aki ezt írta?

— Kolumbus Kristóf, a nagy Kolumbus Kristóf.

Megint egy gondos vizsgálat.

Ah, ó maga írta, vagy hogy is mondotta? Ő írta maga; Kolumbus Kristóf a saját kezével.

Erre a doktor letette az okmányt és így szólt: Én láttam amerikában fiukat, kik alig voltak tizenévesek, és különböz kirásuk volt ennél.

— De hisz ez a nagy Kolumbus írása!

— Mindegy fene, akárkié. Ez a legkomiszszabb irás, amit valaha láttam.

Ne higgye ám, hogy minket már be lehet

*) A szerző ugyanis Amerikai.

ítélésénél az összes okokat elő kell szedni, föl kell kutatni.

Országszerte nagy a panasz a tanári körökben, hogy a középiskolák első osztályában évről-évre testileg-lelkileg gyöngye elem kerül. Ennek is a középiskola az oka? Hát a szülők? Azok tökéletesebb lények? Kik nevelik a gyermeket, míg iskolába kerül és hogyan? A szeszdó az országban évenként 90 millió korona. Ez is fontos körülmény. Helytelen dolog tehát folytonosan a tanár személyében keresni a szálkát, mindent az iskola nyakába varrni.

A túlterhelés nagyon relativ és teljesen egyéni dolog. Valaki játszva elvégezhet valami munkát, míg egy másik csak kínos verejtékkel tud megfelelni a feladatának. Amannak javára válik a munka, ennek a megölője. Tessék elővenni valamely középiskola értesítőjében az érdemsorozatot, vagy a könnyebb végét fogva a dolognak, a statisztikát s ez a túlterhelés kérdéséhez megadja a magyarázatot. Pl. a nyitrai róm. kath. főgymnáziumban az 1905/6. tanévben a tanulmányokban előmenetelt tett:

jeles eredménnyel	40
legalább jó eredm.	82
legalább elégs. eredm.	239
egy tárgyból elégtelen	35
két tárgyból elégtelen	25
több tárgyból elégtelen	41 tanuló.

Tehát 462 tanuló közül elégséges 239, elbukott 101.

A tanulóifjúság nagyobb részét tehát a középszerűek és a tehetségtelenek alkotják. Ennek az oka nyilvánvaló. Talán sohasem volt a szülőknél és az ifjúságnál oly nagy az ellenszenv az iparos- és kereskedő-pálya iránt, mint ma. Nem kutatjuk ennek az okát, csak megállapítjuk azt, hogy a szülők egyetlen álma az, hogy fiuk középiskolába kerüljen; ebben látjuk ugyanis egyetlen eszközt annak, hogy gyermekük jövőjét biztosítsák. Nem nézik azt, hogy van-e a fiuba tehetség: végezzen — ha többet nem — négy osztályt, akkor legalább lesz belőle a halálig „úr”. — a második-asztal mellett. Ha lehet szó túlterhelésről, akkor első sorban az ilyen, a középiskolákba sergestől tóduló tehetségtelen tanulóknak tudható be, hogy túlterhelésről beszél ma mindenki. Hogy mily óriási a középiskolák látogatottsága, arról felvilágosítást adnak a következő adatok: Az országban 1891-ben a tanulók száma 45855 volt, 1903-ban 61500. A szaporodás tehát 12 év alatt 16000.

Azzal sem menthetők a szülők, hogy a nagy költség, melyet a gyermeknek a szülői házból való távozása von maga után, kényszeríti őket, hogy a középiskolákat fölkeressék. A nyitrai főgymnáziumban a tanulók illetősége a következőképpen oszlott meg: Helybeli 113, megyebeli 181, más megyebeli 162, más állambeli 6. A tanulók háromnegyed részének — számszerint 349-nek — iskolázatása tehát csak annyi költségbe kerülne másutt, mint Nyitra-n a gymnáziumban.

A számbeli növekedés nem emeli a középiskolák szellemi színvonalát, legföljebb arra vezet-

het, hogy proletárokat neveljen, a kik terhére vannak az iskolának és önmaguknak, s a kik vagy elbuknak, mielőtt az érettségi vizsgálatokhoz kerülnek, vagy bizonyos számú bukások után átvergődnek a gimnáziumi tanulmányokra, hogy aztán testileg elsatnyulva, lelkileg összetörve fásultan lépjenek ki az életbe, a mely pedig egész embert kíván.

Az ifjúság munkája évről-évre könnyebbé válik. A kik ezelőtt 20—30 évvel tettek érettségi vizsgálatot, azok tudják legjobban, hogy a követelmények mértéke mennyivel alább szállott azóta. Az utolsó két évtized alatt az intézkedések egész sora bizonyítja ezt. Elég rámutatni a latin nyelvi tananyag leszállítására, elég a göröppótló tanulmányokra s legújabbban az érettségi vizsgálat eddigi gyakorlatát megváltoztató ministeri rendeletre. Az a mód is, melyen a tananyag előadása történik, sokkal tökéletesebb s felhasználja a modern paedagogia legújabb vívmányait. Az ismétlések sem nehezednek már oly súlylyal a tanulóra, mint azelőtt, mikor az ismétlés április hóban kezdődött s a vizsgálatokig tartott. Néhány évvel ezelőtt, pl. egy nap a következőket tűzte a tanuló elé: magyar nyelv 10, latin nyelv 5, történelem 16, rajzoló geometria 8, természetrajz 9, összesen: 48 oldalnyi ismétlés. S ez így ment napról-napra. Ma már nem így van. Az anyag összefoglaló ismétlése az év folyamán egy-egy nagyobb egész befejezése után történik, a mi céltudatos beosztás mellett tetemes könnyebbséget jelent. Hogyan lehetséges tehát, hogy modern tanárképzés, az anyag kevesebbsége s helyesebb módszer mellett is van túlterhelés, míg ezelőtt 20—30 évvel erről senki sem beszélt. A hiba tehát az iskolák túlszűfolttsága, a tehetségtelen tanulók nagy számában rejlik s addig hiába való dolog beszélni, tanácskozni a túlterhelés megszüntetéséről, míg ezen a bajon szakiskolák felállításával és az ifjúságnak ezekbe való terelésével segítve nincsen. S ha bekövetkeznek az a boldog idő, midőn a középiskolákat csak odaváló ifjúság keresné fel, megszűnnek az a tarthatatlan állapot is, mely ép a gyöngékre való tekintettel évről-évre megnyírbálja a követelményeket. A tudományok folytonosan fejlődnek, a kultúra mindinkább mély gyökereket ver. Az életpályák szüntelenül több tudást kívánnak, az élet küzdelmei az ember egész szellemi és erkölcsi erejét mindinkább lekötik. A haladás és az élet kívánalmái mellett tehát nagyon is helyén való, legalább is konzervativizmus, a követelményekben a statusquo fönttartása vagyis az iskola maradjon meg azon a fokon, melyet a mult szentesített, hagyott jóvá. Az élet egész embert kíván, a pipogya embert kiveti magából. S hol edződjek meg az ifjúság munkaereje, akarata, ha nem az iskolában? De itt is elmondhatjuk: Qui capere potest, capiat. Ám változtassák meg az életet, akkor megváltozik az élet előiskolája is. De a míg az élet ridegen számon kéri az egyén tudását s kíméletlenül kipróbálja akaraterjét, addig az iskola sem szállhat le arról a színvonalról, melyen eddig állott.

K.

A demokrata „nagy” népgyűlés.

E hó 15-én vasárnap delután 4 órakor tartotta a nyitrai szociáldemokrata pártszervezet fennhangoztatott „nagy” népgyűlését. A piros hirdetésekkel bátran elmaradhatott volna az a szemetszűrő „nagy” jelző, mert az igen tisztelt népgyűlés nagyon is csekély számú volt. Ami magát a gyűlés lefolyását illeti, nagyon csendesen, unalmasan és közömbös érzelmek között folyt le. A hatósági személyek megérkezése után elhangzott a demokraták „Inseg s nyomor velünk”-et tartalmazó, s úton-útfélen hangoztatott dala. Ennek végeztével egy Kacsinszky József nevű kömvességéd kijelölve a népgyűlés elnökét Zságar János, s jegyzőjét Szlezák János elvtárs személyében, a demokraták piros lobogójának bátor és elszánt harcosa Klárik Ferenc lépett a szónoki asztalra.

Meghatott hangon kezdte fejtegetni, hogy miként az egész földtekén, úgy Magyarországon is két osztályra oszlik a lakosság: a tőkés és a munkások osztályára; ide értve úgy a fizikai, mint a szellemi munkásokat. Kezdetben elég szelid hangon kezdte fejtegetni elveit, de később a tőkésre térve a demokrácia ismert gyűlölete ihlette meg a szónokot. Amit ezután mondott az mind csak üres frázisok egész halmaza volt, amely mégis oly gyenge hatású volt, hogy csak 2—3 hevesebb elvtársat ösztökélt holmi tompa hangú felkiáltásokra. A tőkés osztály „amely szűkeklű a fizetésben, de bőkezű a munka adásában”, „amely rabszolgájává tette úgy a fizikai mint a szellemi munkásokat, ő maga pedig ezek vért kizszipolyozva, erejét kizsákmányolva él here módon, mint valami százkarú polip vért kiszívja az amúgy is elnyomott munkások osztályának” nagyobb részt ugyanazon támadásoknak volt kitéve, mint akárhány ily demokrata szónok részéről. Több ily a tőkés osztályra vonatkozó, izetlen, s már igen sok elvtárs által hangoztatott frázis után a munkások bérére vonatkozólag mond egy-két megjegyzést, de ez is oly unalmas volt, hogy az igen tisztelt népgyűlés legtöbb tagját a lehető legnagyobb ásitózás fogta el.

Ezután átért a szónok a szociáldemokratia „kardinális követelésé”-re: az általános titkos szavazati jogra. Ennek tárgyalása közben több helyen hevesen kelt ki a mostani kormány „báronszékei” ellen, ekkor a Tulipán-Szövetség is ócsárlásának és nem tetszésének esett áldozatul. Az általános titkos szavazati jogért való küzdelemben a nemzetiségeknek is heves védőjeül mutatkozott a jóképű szónok, amin nála kozmopolita érzelménél fogva nincs is mit csodálkozni. Végül kimondja, hogy a munkásokon nem segít senki más, csak önmaguk, s azt is csak úgy érik el, ha minél többen tömörülnek a szociáldemokratia piros lobogója alá. Mert az államhatalomnak „iskolákra nincs pénze, ahol művelődjék a munkások osztály, s így jogainak tudatára jusson „de kardra és szuronyra arra igenis van!” — E külvében amúgy is rövid, rendezetlen és üres tartalmú beszéd alatt a legnagyobb csend és közöny uralkodott a jelenlevők között. Közbeszólás kevés

csapni, mert idegenek vagyunk. Mi nem vagyunk bolondok. Ha valami szép irást tud mutatni, amit érdemes megnézni, hát ide vele! Ha pedig nem, hát menjünk tovább.

Tovább mentünk. A vezető jelentékenyen meg volt rendülve várakozásában, de még egy kísérletet tett. Tartogatott valamit, amiről azt hitte, hogy okvetetlenül le fog gyűrni vele. Így szólt:

Ó uraim, jöjjenek velem. Mutatok önöknek valami szépet. Kolumbusz Kristóf remek szobrát. Nagyszerű, fenséges!

Oda vezetett a szép szobor elé, mely valóban fenséges volt. Ekkor hátra ugrott és verdeste a mellét:

— No látják uraim, milyen szép nagyszerű Kolumbusz Kristóf szobra. Szép szobor, nagyszerű talapat!

A doktor elővette szemüvegét, melyet éppen ilyen célra szerzett be.

— Hogy is hívták azt az embert?

— Kolumbusz Kristóf, a nagy Kolumbusz Kristóf.

— Kolumbusz Kristóf; a nagy Kolumbusz Kristóf! Mit csinált, mit alkotott ő?

— Felfedezte Amerikát. Hát nem elég az?

— Amerikát fedezte fel? Ez aligha lesz

igaz. Mi éppen oda valók vagyunk és soha sem hallottunk róla. — Kolumbusz Kristóf! Igazán szép név. Izé, meghalt már?

— Ah, *corpo di Bacco*, már majdnem négyszáz esztendeje.

— És miben halt meg?

— Azt nem tudom, nem tudnám megmondani.

— Gondolkozzék egy kicsit. Talán himlőben?

— Nem tudom uraim; nem tudom megmondani.

— Talán bizony vörhenyben?

— Lehet, lehetséges — de nem tudom miben halt meg. Azt gondolom valamiben csak meghalt.

— Szülei élnek még?

— Lehetetlen!

— Mondja csak, melyik a szobor és melyik a talapat.

— *Santa Maria!* Hát ez a szobor, és ez itt a talapat.

Aha, már látom, már látom — sikerült egybekapcsolás, valóban sikerült az egybekapcsolás.

Miután Genuában a vezetőt így lóvá tettük, jövőre nézve már nyert játékunk volt. Ezek a ciceronek különben agyonnyomorítottak volna.

Vatikanban, Rómában, a látnivalók ezen

csodálatos világában órákhosszat tartózkodtunk ismétlenül. Itt is a legnagyobb tartózkodással viseltettünk vezetőnk iránt. Néha már odáig jutottunk, hogy igazi érdeklődés sőt csodálkozás vett rajtunk erőt; igen nehéz volt ennek ellentálni. De nekünk mégis sikerült, habár kívülünk másnak aligha.

A vezető magán kívül volt boszuságában. Futkosásában majdnem elkoptatta lábait, hogy rendkívüli dolgokat szimatoljon ki, s minden ügyességét kimerítette, de minden eredmény nélkül. Azt, amit legnagyobb csodának gondolt, utoljára tartogatta — egy egyiptomi király-mumiát, mely talán a legjobban konzervált mumia az egész világon.

Annyira biztos volt sikerében, hogy lassankint visszatért előbbi lelkesedése.

— Ide nézzenek uraim, mumia, mumia!

Barátom ismét nyugodtan feltette kritikus szemüvegét.

— Aha, hogy is mondotta, hogy hívják azt az urat?

— Hogy hívják, sehogyan sem hívják. Annak nincsen neve. Mumia; egyiptomi mumia.

— Igen, igen. Itt született?

— Nem. Egyiptomi mumia.

— Igen, igen, tehát bizonyosan francia.

volt, de egyetlen egy taps se követte beszédét; csak itt-ott egy-egy hevesebb és avatottabb elvtárs részéről hangzott fel egy-egy „Gyalázat” vagy „Eljen” felkiáltás. E csendnek és közönynek nem az ott jelenlévő karhatalom volt az oka, hanem inkább az, hogy az igen tisztelt négytűlés legnagyobb részét a külvárosi sötét utcáinak bizonytalan állású polgárai, a tőkés osztálynak szerény pártjai képviselői, s vagy 20—25, heves, buzgó, s tettekre kész szociáldemokrata elvtárs alkotta, akik ökölbe szorított kezekkel, önelégült, büszke és kérkedő tekinteteket vetettek a „be nem avatottakra.” A választói jog dalának elénekélése után a tisztelt elvtársak sör és borsarnok felé vetették sovár, s a jogos méltatlankodástól felháborodott tekintetüket; ahol csak ezután következett a hallott, s jól-rosszul bevett anyag megrágása és megemésztése.

Julius.

Antialkoholisták Trencsénvármegyében.

Az országos alkoholelles mozgatók és a belügyi kormány szíves figyelmébe.

II.

Lapunk múlt számában részletesen soroltuk fel azokat a főbb alkoholelles irányú törvényes rendelkezéseket, hogy a nép vezetői emberei azok végrehajtását adott esetekben erélyesen követeljék, és hogy a trencsénvármegyei antialkoholisták le ne tagadhassák és ne tetszelegessenek a világ előtt azzal, hogy a tervbevett új intézkedések életbeléptéig semmi dolguk. Ha a hatóságok antialkoholisták mozgalma nem szemfényvesztés, akkor alkoholelles működését a fenti törvényes rendelkezések végrehajtásával nyomban megkezdik. Sőt kell is, hogy megkezdjék. Mert ez már rég kötelességük, melynek nem teljesítése súlyos hivatali mulasztás.

Az alkoholizmus pusztításait gátló és az alkoholelles mozgalom érdekeit szolgáló törvénynek szigorú végrehajtását követelni és ellenőrizni pedig nemcsak az antialkoholistáknak, de minden hazafinak nemcsak joga, de legszentebb kötelessége akkor, mikor a haza legfontosabb érdekeit, az adóviselési képességet és a véderő fejlesztését, az alkotmányos önkormányzatnak fennállását és a nemzeti vagyonosodást veszélyeztető kör megállításáról van szó. Sokkal fontosabb, mint pl. az eróművi úton előállított „pánszlávok”-nak donquichotte-os hajszolása.

Mert hogy e törvények és rendeletek végre volnának hajtva, azt a közigazgatási hatóságokra és közegekre a legnagyobb alkoholista ellensége sem foghatja rájuk. Még pl. Csacán sem.

Talán a járásban nincs korcsma vagy részeg ember, a kire a KBTK. 84. és 85. §-a reáferne? Nemcsak ember, de még hány néber is! Csacán tudvalevőleg a nők versenyt isznak a férfinnel. Annyi iszákos néber talán az egész Kyszuca völgyben nincs összesen, mint e völgy központjában egy rakáson. Ugy látszik, ez már a sors iróniája, mert itt székellek a végrehajtó és ellenőrző hatóságok.

— Nem; se nem francia, se nem római. Egyiptomban született.

— Egyiptomban született? Soha életemben nem hallottam Egyiptomról. Bizonyosan valami külföldi helység lehet. Tehát mumia, mumia! Hm, milyen csendesen, nyugodtan fekszik. De, de — hiszen ez ugy látszik meg van halva?

— O sacre bleu! Persze hogy halott, már három ezer éve.

A doktor dühösen rároffent:

No halija — ne tartson bennünket bolondokká. Azt hiszi mert idegenek, hát chinaiak vagyunk? Ilyen lomtárba való ócska, nyomorult hullakkal akar kedveskedni nekünk. Menyörgős adta, kedvem volna önt fel...

... Ha valami jóra való friss hullája van, hát ide vele... mert különben...

Vezetőnk francia születésű volt. Egyébként részben vissza fizette nekünk ezt a tréfát, anélkül hogy tudta volna. Másnap ugyanis a szállodába jött kérdezősködni utánunk, vajjon már felkeltünk-e, és a vendéglős előtt leirt, a hogy tudott, hogy hogy ez azonnal kitalálta, kiket keres. Leírását körülbelül azzal a megjegyzéssel fejezte be, hogy bizonyára bolondok vagyunk. Nem is vettük rossz néven ezen ártatlan megjegyzését.

Fordította X.

És a korcsma? Sereg az ő nevük, mint az ördögöké, mert igen sok van. Uram Isten és még milyen? Némelyek erkölcsrendészeti szempontból valóságos spelunkák, melyek a tudatlan szegény népre teljességgel reá vannak szabadítva. Ezekkel nem törődik. Sem a részegekkel, sem sőt még kevésbé a korcsmárosokkal.

Egyszer kivételesen Csacán legalább a részegekre rájárt a rud. Valamikor még Ujfalussy főszolgabíró korában. Ámbár a korcsma ellenőrzése szempontjából hezagos a krónika, még maig is emlegetik. A kit az utcán vagy a korcsma előtt botrányt okozó részeg állapotban elfogtak, irgalom nélkül fizetett, vagy a hűvösön józanodott. De mondják, hogy akkor nem is lehetett látni annyi fetregő ittas embert.

Ma a rendőri vagy csendőri közegeknek egyéb dolguk van s a részegbe akár bele is botolhatnak. A hatósági személyek pedig szó nélkül átmennek, mint a bibliai latrok közé esett vándor körül a farizeusok és írástudók. A botrányt okozó részegséget a szerencsétlencen csak a közönség konstatálja. Hogy azonban az ittas ember holtrészegé nem válna, ha neki már több szeszt nem adnának, vagy hogy ezt valamelyes törvény is tiltja, arra neki nem is gondol. A részegség legközelebbi okát a korcsmával való összefüggését senki emberfia nem firtatja. Néhány hónappal ezelőtt történt, hogy egy ittas munkás egy csacai korcsmából tántorogva a lépcsőről oly veszedelmesen vágódott le, hogy elalélt s alig sikerült benne tartani a lelket. Csődület támadt, orvost is hívtak hozzá s a rendőri hatóság mindennek dacára, ugy látszik maig sem szerzett tudomást az esetről, a korcsmárosnak a hajszála sem görbült meg, a részegnek sem lett a zuzódáson kívül egyéb baja.

Vagy pl. kicsoda őrzi ellen nálunk a korcsmai hitel korlátozására vonatkozó törvényes rendelkezésnek betartását? A korcsmárosnak a szegény tudatlan paraszttal kötött ügyleteit senki felül nem vizsgálja, ennek pedig száz és egy módja van, hogy a törvényt megkerülje. Ha pl. már egy jókora summa korcsmai adósság van a röváson, a zsidó szívesen ad még hozzá egy-két forint készpénzt is, kölcsönt a megszorultnak (s ugyan mikor nincs a szegény ember megszorulva?), vagy ha hozzá még szatós is a korcsmáros, italon kívül hitelez elelmiszert is, gyölesot is s ha már a hitelképesség túlfeszül, jön az elszámolás órája. Ha az adós tud fizetni jó, ha nem képes, az se nagy baj. A szatós merő szív és könyörület. Elég neki pl. egy kötvény is. A korcsmai adóssághoz hozzacsappja a készpénzkölcsönt, hozzákeveri a bolti hitelt s a kötvényben szép csendesen belejön a törvényes jogcím: „készpénzkölcsön” vagy „elelmiszerek hátrálékos vetelára.” Ha a kötvény perre kerül, hogy itt a korcsmai tartozás jogcímét az alperesnek bizonyítani nem könnyű, azt nem nehéz kitalálni. Arról a korcsmáros furfangja jó eleve gondoskodott. Mert perre a dolog nem frissen kerül. Ha nincs veszély, rendszerint csak az örökösökön veszik meg ezt a burkolt korcsmai sarcot. Ilyenkor meg már nincs az az agyafurt fiskális, a ki a bizonyítás terhé elvállalja.

A tudatlan nép nem segíthet magán, mert ezekről a törvényekről fogalma sincsen. Nem ismeri őket nemcsak a nép, de még a vezetői is kevesen. A törvény azon része, mely a szóbanforgó fejezeteknek a megtanítására és a végrehajtásban oly holt betű és írott malaszt, mint a többi idevonatkozó rendelkezés. Ugyan hol van pl. az a község, a mely a törvény szövegét „évenként szokott módon” kihirdeti?

Hol az a korcsmáros, a ki ugyanezeket az az italmérséi helyiségében „a vendégek által könnyen látható helyen, magyarul és a nép nyelvén olvasható állapotban” kifüggesztve tartja? Emelje fel a két ujját és e sorok vonatkoztatásai közül ki fogjuk őt kapcsolni.

Hol van az a „szigorú és legéberebb ellenőrzés” a hatóság részéről, a melyet a felsorolt törvényes rendelkezések oly „nyomatékkal és különös felelősség terhe alatt” hangsúlyoznak. Vagy mi az és merre van hazája?

Hogy e tekintetben a korcsmárosok a hatóságok szigora miatt valaha zúgolódtak, panaszkodtak, vagy kivándorolni készültek volna, arra Trencsénvármegyében a legkorosabb emberek sem emlékeznek. Oly csendes polgári békességnek és szerencsés üzleti konjunkturának örvendnek, hogy pl. még a felsorolt III. oszt. ker. adó sem zaklatja ki őket nyugalmukból.

Mindenesetre szükséges és kívánatos, hogy a közigazgatási és végrehajtó hatóságok a discretionális hatalmukat ne csak az állampolgárok

zaklatására, hanem egyszer olyan nemes cél érdekében is felhasználják, mint a minő az alkoholizmus pusztításainak a megszüntetése vagy csökkentése.

Távolról sincs szándékunkban a hatósági antialkoholizmus legújabb felbuzdulását lekicsinyleni, de az igazságnak megfelelően ki kell jelentenünk, hogy a mig csak az eddig már fennálló antialkoholisták irányú törvényes rendelkezések minden izükben komolyan, férfiasan és becsületesen végrehajtva nem lesznek s a mig erre az illetékes tényezők a hatóságokat minden adott esetben energikusan nem szorítják, addig Trencsénvármegyében hivatalos népméltos-akarást komolyan venni s hivatalos — pardon — szemfényvesztésnél egyébrek tekinteni nem fogják.

Egy alkoholista.

Ujdonságok.

Esztergom egyházmegyei hírek.

Erdősi Károly a Szent-István-Társulat igazgatói állását foglalta el, Sebők Imre a budapesti VIII. ker. áll. főgymn. hittanára lett, Czintula István hely. plébános lett Nyitra-Pásztón, Vozák Ferenc subsidiariusi minőségben Ürmincre küldetett, Horváth János, ujmisés segédlelkészi minőségben Ó-Barsra küldetett.

Személyi hírek. Gróf Erdődy Imre, galgóczi nagybirtokos, és neje szül. Migazzi Irma grófnő július hó 16-ikán Nyitrára érkeztek gróf Batthyány Vilmos, nyitrai püspök-coadjutor ur látogatására. — Árpády Imre, bankigazgató Marienbadba utazott. — Czeizel Gábor praelatus kanonok a mai napon Reichenhallba utazik. — Dr. Bobok József apát-kanonok budapesti üdüléséből hazaérkezett. — Német István főgymn. tanári hivatás gőmőri utjából városunkba érkezett.

Kinevezések. A vármegye főispánja, Nozdroviczky Ferenc végzett joghallgató kisbélcei lakost és ifj. Rácz István végzett joghallgató nyitrai lakost vármegyei közigazgatási gyakornokká; Sponyár Géza vármegyei központi irnokot irodatisztává és Bencze Ferenc érsekújvári járási díjnokot érsekújvári járási irnokká kinevezte; továbbá Horváth Arthur érsekújvári járási irnokot saját kérelmére a központba áthelyezte, illetőleg vármegyei központi irnokká kinevezte.

Dispositio. Tiszó József jelesen érett növendékpap a bécsi Pazmanceumba, Herodek Ferenc jelesen, és Kundlák István jól érett növendékpapok a budapesti központi papnevelő intézetbe küldettek theologiai tanulmányaik folytatására.

Eljegyzés. Büchler Samu, jegyet váltott Iritzer Gizella kisasszonnyal, Iritzer Zsigmond, helybeli kereskedő kedves leányával.

Esküvő. Lebesch Lőrinc nagytapolcsányi polgári iskolai tanító f. hó 18-án tartotta esküvőjét Rébay Mariska kisasszonnyal, nagytapolcsányi polgári iskolai tanítónővel, Rébay Arnold, ny. törvényszéki bíró kedves leányával. Zavaratalan boldogság kísérte az új frigyet!

Metzger Ede, veszprémi azelőtt volt nyitrai gyógyszerész, mint részvétellel értesülünk szélütés érte, minek következtében beszélő képességét elvesztette. Állapota aggodalomra szolgáltat okot.

Az állandó választmány ülése. A f. hó 24-ikére kitűzött rendkívüli közgyűlésen elintézendő tárgyak előkészítése végett a törvényhatósági bizottság állandó választmánya folyó hó 23-ikán, hétfőn d. e. 10 órakor fog ülésezni, a vármegyei székház nagytermében.

Vármegyei közgyűlés. Nyitramegye törvényhatósági bizottsága f. hó 24-én délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart. A 45 pontból álló tárgysorozatban nagyobb érdeklődésre tarthatnak igényt: a kereskedelmi miniszter leirata az állam kezelésébe átveendő törvényhatósági utszakaszok megállapítása iránt; a póstyén—verbói vasut megyei segélyezése; több törvényhatóságnak átírata a vármegyei autonó-

midjének biztosítása iránt; a vármegyei pénzügyi visszaállítás; alispáni előterjesztés a tót nemzetiségi sajtó igazgatási tárgyában; a Gvadányi-emlék ügye stb. — A holt idenybe eső közgyűlés ilykép elég sok érdekes tárgyat vet a felszínre, úgy hogy a bizottsági tagok nem végeznek kárba vesztett munkát, ha a közgyűlésre befáradnak és annak tanácskozáiban részt vesznek.

Istentisztelet. Ma d. e. 10 órakor a helybeli irgalmas testvérek templomában infulás szent mise lesz Pauli Szent Vincének, a rend alapítójának tiszteletére. Mint halljuk az intézet régi „csalogányai“ fognak énekelni, akiknek éneke oly sokszor emelte az áhitatot, a mi oly sok közönséget vonzott az Úr házába. Az ájtatosság d. u. fel 3 órakor tartandó áldással ér véget.

Lapunk felelős szerkesztője Dr. Tóth János t. kanonok, theologiai tanár f. hó 20-án rheumatikus bajának gyógyítása végett hosszabb tartózkodásra a póstyéni fürdőbe utazott. A szerkesztésért a felelősséget a papnövelde egyik tanára vállalta el, azért a lapba való közleményeket és az előfizetéseket a Szerkesztőségre tessék címezni.

Halálozás. Adamovich szül. alsóközönyi Thuróczy Anna július hó 17-én, életének 92-ik évében végelgyengülésben Nyitrán elhunyt.

Kiss János, a nyitramegyei gazdasági egyesület másod titkára hosszas szenvedés után folyó évi július hó 19-én meghalt.

Érdekes vendége van most a póstyéni fürdőnek, ugyanis e napokban érkezett oda *Rüd-gisch passé* generális, a szultán szárnysegéde, aki hosszabb időt szándékozik ott tölteni, hogy rheumáját gyógyítsa.

A nyitrai kereskedők társulata a múlt év végén tartott értekezletből kifolyólag terjedelmes előterjesztést adott be a kereskedelemügyi ministeriumhoz a nyitrai vasuti állomás számos hibájának orvoslása iránt. A napokban érkezett a miniszternek 40271. sz. leirata a társulat elnökehez: Boxhorn Vilmoshoz, melyben a miniszter közli, hogy a nyitrai vasuti állomáson egy újabb 20 m. hosszú gabonaszín fog felállítani, hogy a nyitl rakodó helyek kibővítsenek, a vágányok meghosszabbítsanak, a nagysurányi cukorgyár mérlege, mely a forgalmat gátolta ki-helyeztetik, a raktárak ereszei meghosszabbítsanak, az utak haladéktalanul kijavítandók, az áruk kezelésére nagyobb gond fordítandó és az értesítő szolgálat is az igényeknek megfelelően szabályozandó stb. Ezen hír közlésével szolgálatot teszünk az érdeklődőknek és köszönet illeti meg a nevezett társulat agilis vezetőségét is, mely legutóbb is a III. oszt. kereseti adó tárgyalásánál minden irányban a lehetőséghez képest érvényesítette befolyását mindennemű jogosulatlan emelési törekvés ellen s főleg az által, hogy kellő időben ki-észközölte, hogy az adókövető bizottságban a viszonyokat alaposan ismerő szakemberek nevez-tessenek ki.

Fadlallah el Hedad ezredes, a bábolnai méntelep parancsnoka, f. hó 17. és 18-án városunkban időzött. Az arabs typus meglátszik rajta, de igen jól beszél magyarul, akárcsak anyanyelven. 18-án volt a ménék selejtezése, ahol sokan jöttek össze a vidéki gazdák közül, még Fehér megyéből is voltak itt, hogy a kiselejteztet méneket megszerzhessék maguknak. Az ezredes úr igen előzékeny ember, érdekes magyarázatokat fűzött beszédébe, elővezették a szebbnél szebb méneket, gyönyörű volt nézni a szép paripákat, amelyek értéke százezreket képvisel. 20 mént selejtezték ki, ezek közül 5 vágóhidra kerül, 5-öt kiheréltek, s felgyógyulásuk után Nyitrán adatnak el, s mint jó kocsí lovak igen jó szolgálatot fognak még tenni. 10-et pedig a jelenlevő gazdáknak adtak el különböző értékben. Az ezredes úr f. hó 19-én székhelyére Bábolnára utazott.

A „Világosság“ asztaltársaság, a melynek célja a modern eszmék terjesztése, a tudományok művelése és a munkások tanítása, f. hó 24-én, kedden tartja a Braun szálló külön termében este 7 órakor *első* összejövetelét. A társaság szívesen látja a modern eszmék minden harcosát. A jelzett helyen hetenkint felolvasás tartatik a természettudományok, a szociológia, irod. és művészettörténet köréből. — Így hangzik

a hozzánk beküldött tudósítás. A „Világosság“ asztaltársaság tagjai eddig mégis sötétségben voltak, hogy nem vették észre azt, hogy Nyitrán immár 12 éve a Kath. Körben hasonló tárgyú felolvasások vannak, a helybeli kath. Legényegyesület 23 éves történetében találunk bőségesen természettudományt, szociológiát, a ker. szocialis egyeletben a tudomány minden ágából vetített képekkel előadások voltak és most is vannak — majdnem minden nap. Azért közöljük ezeket, hogy ne vádoljanak minket nyitraiakat sötétség-gel, mert mi hála Istennek elég világosságban élünk, a modern eszméket is eléggé ismerjük. A terv szép és helyes, dicséretre méltó, de az első-ség nem a „Világosság“-é.

Nyári mulatság. A nyitrai ipartestület előjárósága zászló szentelési ünnepélyéből kifolyólag 1906. évi július hó 8-án Zoboron a Toifel féle kerthelyiségben minden eddigi mulatságánál fényesebb és sikeresebb táncestet rendezett. Mint mindenkor, úgy most is sokan járultak a mulatság sikeréhez adományokkal és felülfizetésekkel. Adakoztak: Pitzer és Hauser 12 kor. Dr. Puchovszky Bálint 10 kor. Kutvaszer István 10 k., Turczér Rezső 10 k., Herverth Józsa 10 k., Dr. Franciscy Lajos 7 k., Morton József 5 k., Mayer Károly 5 k., Stefkovics Lajos 5 k., Békei Fülöp 5 kor., Neumann Henrik 5 k., Guth Izor 5 k., Özv. Fekete István 5 k., Richter Arthur 4 k., Bieliczky Elek 3 k. 20 fill., Jedlicska Alajos 3 k. Kenczler Lipót 3 k., Grosz Jónás 2 k., Herverth János 2 k., Goldbach József 2 k., N. N. 1 kor. Felülfizettek: Rauscher Ernő 8 k., Morton József 7 k., Juhász Sándor 6 k., Kardos Károly 3 kor., Dr. Krámer Emil 3 kor., Gyürky Ferenc 3 kor., Szabó János 2 korona, Súcshala Thádé 2 korona, Farbaki József 2 kor., Czocher Mária 2 k., Pokorny Gyula 2 kor., Nagy Ambrus 1 k. 60 fill., Düttheil Sándor 1 k. 60 fill., Bokros Iván 1 kor. Stefkovics Gyula 1 k., Juhari Károly 1 k. Hromy Endre 1 k., Jurcsa Mihály 1 k., Takács Rezső 1 k., Skrabik Endre 1 k., Dr. Kocsner N. 1 kor., Sarlay Ádám 1 k., Széchenyi Sándor 1 k. Saffár Antal 1 k., Izsó Ferenc 1 k., Marcsics Ignác 1 k., Bartha János 1 k., Kubányi Endre 1 koronával, fogadják a nemes lelkű adakozók az ipartestületi előjáróság hálás köszönetét.

A verbói petíció. Verbón a második választáson május 17-ikén Rudnyánszky György, alkotmánypárti győzött 601 szavazattal Markovics tót nemzetiségi 423 szavazata ellenében. A nemzetiségi párt az országgyűlés megalakulása után rögtön elpanaszolta sérelmeit, s a „Národne Noviny“-ban Vrbovská volba, vlastne vrbovský tatársky plen No. II. cím alatt egy külön is kiadott cikket közölt, melyben sok mindenféle panaszt hoz fel. Érdekes, hogy azt állítják a fenti közleményben, hogy volt egy harmadik szavazó helyiség, ahová 150 miavaít küldtek szavazni. Azt mondja az irat, hogy szavazashoz nem bocsátottak, avagy elvetették 742 szavazatot, amit bizonyítani bajos lesz, hisz ellentmond neki a közlemény, amely azt állítja, hogy az egész kerületben van 1603 szavazat, leszavazott a jegyzék szerint 1024, tehát ha az összes szavazók bejöttek volna, akkor is csak 579 és nem 742 szavazat tűnt volna el. Ha a petíció ily tényeken alapul, akkor nemcsak alakilag, hanem tartalmilag is gyöngye lesz, s Rudnyánszkyt igazolni fogják.

Második patika Nagytapolcsányban. Július 17-én tárgyalta a képviselő-testület a második gyógyszerterület ügyében benyújtott kérvényeket. A tárgyalást az tette aktuálisá, hogy Ámou Vilmos handlovai és Duka Tivadar német-prónai okl. gyógyszerészek kérvényt adtak be a városi előjárósághoz, melyben gyógytár-nyitási engedélyt, illetve véleményt kértek. A város és nagyon kiterjedt környéke már évek óta óhajtja a második gyógyszerterület felállítását, a jelenlegi gyógyszerterület tulajdonos Mallász Antal ny. adótárnok és számos tagból álló rokonsága, barátja, le-

kötelezettje és politikai elvtársa erősen harcol a második patika ellen. Mi sem természetesebb, hogy azok, a kiknek érdekében állott és áll a második patika elnémitása, kitartóan harcoltak és harcolnak ellene, szervezkedve jelentek meg a keddi képviselőtestületi ülésen is, hogy megakadályozzák az ellenpártiak törekvését. Izgalmas volt a tanácskozás és nem szűkölködött egy-egy erősebb közbeszólásban sem, de a vége, mint ez előre látható volt, a Mallászentelék győzelme volt. (Itt még a haladópart grasszál.) A második patika ellen szavaztak 13-an, mellette 11-en s így két szótöbbséggel elvetették a kérvényeket, illetve kimondták, hogy a város nem fejlődött annyira, hogy egy második gyógyszerterület az elsőt ne veszélyeztetné. Hát t. városatyák hat-hét évvel ezelőtt miért mondták ki 24 szóval 3 ellenében, hogy kell a második patika? Persze, akkor még azok a bizonyos érdekszálak gyöngék voltak. Mallász úr pedig öreg kora dacára nem restelte a fáradtságot, hogy a képviselő test. tagokat külön-külön 2—3-szor is felkeresse és meggyőzze! Az az „uj korszak“ nem bír Tapolcsányig felhatolni, itt még mindig a Tisza-huszárok, Fehérváry haladók uralkodnak a helyzetet.

Zórad napja. Még a XVIII. század elejéről való fogadalmi ünnepe volt Nyitrának f. hó 17-én, amelyet a régi nyitrai elem áhítatos részvétellel ünnepelt meg. Az irgalmas testvéreknél 7 órakor tartott szent mise után körmenetileg föl-vonultak a várba, a hol Belák József sekrestye-igazgató emelkedett beszédben méltatta a nagy napot, hatásos prédikációja után az ünnepélyes szent misét, dr. Bathányi Vilmos gróf, püspök-coadjutor és vikarius ó méltósága tartotta fényes segédlettel. Délután „more patrio“ a nyitraiak kivonultak a szőlőkbe, mások a zabori zárdá, Toifel-kert s a modernül berendezett s jó kiszolgálással bíró Rauscher-féle Tulpán kertbe, ahol fesztelenül folyt a mulatság cigány zenék andalító hangjai mellett.

Munka — csendőrfedezet mellett. Lapunk múlt számában megírtuk, hogy Binetter Fülöp helybeli építész demokrata munkásai sztrajkba álltak, mert az építész egyik jóra való és ügyes pallérját a munkások kívánságára elbocsátani nem akarta és nem adta meg a kért 5 százalék fizetés emelést. A békéltető tárgyalásokat Gyürky Ferenc városi főjegyző, mint iparhatósági biztos vezette, de mivel egyik fél sem engedett, a tárgyalásokat beszüntették és Binetter kiadta az építő munkásoknak a könyveket és táviratozott Morvaországba kőműves munkásokért, ahonnan kedden reggel 50 munkás érkezett és részben a Tóth Vilmos utcában, részben Kis-Mányán folytatták az abbamaradt építkezést. A munkanélkül maradt munkások hangulata azonban nem a leg-békésebb és nehogy olyan utcai parázs verekedések keletkezzenek, mint erre nem egy példa van más városokból, a hatóság előrelátásból a dolgozni akaró munkások védelmére karhatalmat rendelt. Így dolgoznak a morva munkások csendőrfedezet mellett. Ha a munkások csekélységükért sztrajkba állanak, akkor valóban igaza van az ismert munkás indulónak: „Inség, nyomor velünk!“, de ennek ki az oka, kitalálni könnyű, és mit szól majd az ehez család télen; igaza van a közmondásnak: Bármit is csinálsz, okosan tedd és nézd meg az eredményét. Már pedig ez szomorú.

Alakuló gyűlés. Következő sorok közlésére kértünk fel. Tisztelt Kartárs ur! Cimet, mint az Egyház és Haza hű fiát a szent ügy érdekében felkérem, hogy a Nyitra vidéki róm. kath. néptanító egyesület megalakuló értekezletén, mely a Katholikus Kör nagytermében folyó hó 26-án csütörtökön délelőtt 10 órakor lesz megtartva, résztvenni sziveskedjék. Összetartásban, tömörülésben rejlik az erő, s nehogy ugyanazon képzettség mellett, ugyanazon célért működő kath. tanítók és a kath. tanügy érdekei, az állami és községi tanítókkal szemben mellőztessenek, szükséges, hogy szavunkat fölemeljük, s jogaink védelméért sikra szálljunk — egyesüljünk. Az értekezlet tárgysorozata a következő: 1. Az egyházmegyei fő- és a kerületi tanfelügyelő urak meghívására küldöttség kiküldése. 2. Az alapszabályok kidolgozására bizottság jelölése. 3. A jövő gyűlés idejének és helyének kitűzése, mely alkalommal a tisztviselők is meg fognak választatni. 4. Esetleges indítványok. Kiváló tisztelettel Karsay Imre, ideiglenesen megválasztott értekezleti jegyző.

Bimbóhullás. *Menkna Ede*, egy csacai iparos fia, ki a nyitrai főgimnázium VII-ik oszt. végezte, f. hó 14-én meghalt. Tudatával birt annak, hogy betegsége gyógyíthatatlan és a midőn érezte, hogy vége életének, azzal búcsúzott el szüleitől: „A Szent Szűz oltalmazzon benneteket.” Ezt mondván, kiszenvedett. — Az elhunyt igen derék ifjú volt. Beke hamvaira.

Pusztul a magyar. A kivándorlás óriási módon apasztja az ország lakosságának számát, ezeken és ezeken mennek messze tengeren túl új hazát keresni. Ujabbán megyénkben is tetemesen emelkedik a kivándorlottak száma. A szomszédos Nagy-Tapolcsány járásból az első felév alatt 259 egyén vándorolt ki. Szomorú képet mutat azért a sorozás is egyik másik megyében, az eleterős ifjak mind menekülnek a katonasor elől Amerikába, úgy, hogy alig marad 1—2 besorozható legény.

Fontos belügyministeri rendelet.

M. kir. belügyminister 40192/III—b—906. szám. valamennyi megyei törvényhatóságnak és főispánok a következő rendeletet küldte: A törvényhatóságokról szóló 1886:XXI. t.-cz. értelmében a közbiztonság és rend érdekében kirendelendő karhatalom iránt való intézkedés a törvényhatóság jogkörébe tartozván; a csendőrségi szervezeti utasítás 6. §. első bekezdésében felsorolt azon hatóságok közül, a melyek a csendőrség segédletét felszólítással közvetlenül igénybe venni jogosultak, a főispánokat ezennel törlöm. Budapest, 1906. évi július hó 12-én. Andrassy s. k.

A lisszai plebánia ügye — mint lapunk egy barátja írja — nagyon megfektette a „Trencsényi Lapok” tisztelt íróinak a gyomrát. Erősen verik a mellüket, hogy „nem szokásuk az egyházi hatóságok diszkrecionális jogkörébe avatkozni”, de ezen dicséretre méltó szokást azzal dokumentálják, hogy majdnem minden egyes egyházi állás megüresedésénél rögtön oda állanak az egyházmegyei aula elé és nem kért tanácsesal, sőt mondhatni, befolyást igénylő utbaigazítással kedveskednek az egyházmegyei vezető köröknek. Így történt ez az ivánkai plebániánál, a boldogult püspöki vikárius halálánál, s úgy történik az most is a lisszai plebánia betöltésénél. Különösen ez utóbbi esetén már egyenesen meg is nevezik azokat a pályázókat, akik hazafias szempontból — szerintük — nem méltók a lisszai plebániára javadalomra. A jó trencsényi urak „igazán nem értik, hogy ezekkel (a hazafiatlanokkal) szemben miért kellene elbuknia a hazafias érzelmű papnak.” Valami *Justus* írja e szavakat a Tr. L. mult számában. A trencsényi papság — mint lapunk tudósítója írja — nem érti, hogy a Tr. Lapok *Justusa*, kitől tudta meg a lisszai plebániára pályázók neveit s különösen nem érti azt, hogy ha már az állítólagos hazafiatlan pályázók neveit jónak látta a *Justus* ur pellengére állítani, miért nem nevezte meg azt a „hazafiatlan érzelmű papot” is, akinek elbuknia most nem kellene? Ha a *Justus* ur igazán *justus*, azaz igazságos akar lenni, akkor kell, hogy megnevezze azt az egy hazafias „papot” is, nehogy ez az egyedüli jó hazafi a lisszai plebániánál mellözve legyen. Annál nagyobb szükség e hazafias papról föllebenteni a fátyolt, mert a trencsényi papság közt nyilvános titok tárgyát kezezi az a körülmény, hogy a lisszai plebániára egy a Tr. Lapok-

tól nem messze lakó és hazafias verseléssel is foglalkozó káplán ur is pályázik, a kit most a lisszai ügyben a Tr. Lapok inspiratora gyanánt emlegetnek. Nem lehet azonban hinni — írja tudósítónk — hogy ez a verselő káplán ur inspirálta volna a Tr. Lapok által megáradott két egyházi férfiúnak a meghurcoltatását, mert hiszen maga a hazafias verselésben most dicséretesen működő káplán ur is szintén megfordult egykoron a turóc-sz.-mártoni gyűléseken és egy alkalommal — bizonyára minden tüntetés szándéka nélkül — rágyújtott a Hej Slovaci dalra is a főszolgabíró nagy bosszúságára. Azért most mindenki jó hazafinak tartja őt. Eppen azért a *Justus* által meghurcolt két, különben teljesen kifogástalan erkölcsű káplánt sem szabad most hazafiatlannak tartani, mivelhogy ők is ugyanabba a hibába estek egykoron, mint a Tr. L. által jó hazafinak tartott káplán ur is. Egyébként — végzi tudósítónk — ha a Tr. Lapok nem látnak „semmiféle rendszert és primitív jogot sem” a plebániák betöltésénél, amennyiben a fiatalabb megelőzi az idősebbet, szíveskedjenek most a trencsényi megyei facsói és rajecfűrdői jegyzői választásról megkérdezni a trencsényi főispán urat, hogy micsoda fiatal segédjegyző kedvéért kellett megüresednie a rajecfűrdői jegyzői állásnak. A főispán ur bizonyára megmagyarázza ott „a rendszert és primitív jogot”.

A gazdasági cselédekért. A napokban olvastuk br. Friesenhof Gergely nyitrai megyei földbirtokos cikkét az agrárszocializmusról egyik német lapban. A cikkben azt az elvet állítja föl a báró, akiről egyébként kevesen tudják, hogy természettudós és a tollnak is avatott forgatója s kár, hogy nem bírja eléggé a magyar nyelvet, azt az elvet mondja ki: az agrárszocializmust legjobban a földbirtokosok szüntetik meg azzal, hogy a gazdasági cselédek embereinek tekintve, emberi ellátásban és bándómódban is részesítsék. Ha szavait megszívlelnék akkor nagyon gyorsan lejárná magát Mezőfi nagyságos úr és a többi hasonzóru szocialisták.

Vonatkésés. Mult szombaton este fél 7 órák az érsekújvár felől érkező személyvonat egy órával megkéselt. Nagy nyugtalanság volt észrevehető a Privigyé felé utazó közönség között, mi lesz majd, ha a gőzös nem viszi őket tovább, így megint csak akarva-nemakarva Nyitrán rekednek, akár csak valami hófúvás lenne most a kanikula közepén. De a perron közönsége se volt nyugodtabb, hol kések a varva-várt vendégek. De csakhamar megnyugtatták őket, mert a telefon meghozta a hírt, hogy a Budapestről 3 órák induló 106. számú gyorsvonat Nagy-Maros vidékén megakadt, mert a mult heti esőzés következtében kisebb mérvű hegyesuszamlás támadt, mely a pályát elborította, s így a közlekedés egy órára megszünt, míg a gyorsan hozott munkások megtisztították a pályát, s a vonatközlekedés helyreállott. A gyorsvonat 1 órai késéssel érkezett Ujvárra, s a Privigyé felé induló személyvonat is egy órai késéssel indult s haladt végcélja felé.

A nyitra-bajnai ker. szociális egyesület. F. évi július hó 15-ikén, vasárnap délután fél 4 órák Nyitra-Bajnán majdnem 300 gazda, közműves jelenlétében Grammantik Ágoston, egy remek, két óránál tovább tartó beszédben ecsetelte jelenlegi szociális bajainkat. Ugy-szóva kézzelfoghatólag megmutatta s bebizonyította a gazda és a kézműves nyomorának fő okát.

Magánosan álló ember többé nem segíthet magán. Korunk bajain csak egyesült erővel fogunk segíthetni, egyesülésünk azonban csak a kereszténység jelvénye alatt lesz tartós. Beszédje folyamán bemutatja a szociáldemokrácia piros fátyolát, mely nem szeretetet jelent, hanem mindent a mit eddig a katolicizmus alkotott azt mind lerombolni, felégetni megsemmisíteni iparkodik. Beszédje nagy hatással volt a közönségre. Utána Pokorny János nagytapolcsányi építő mester beszélt szívből-szívből szólt. Világi ember léte remekelt, bebizonyította, hogy szívében valódi szeretet lakozik. Jólesett mindenkinek, úgy mint a ködségtől tikasztó földnek jól esik az ég üdítő harmatja, — oly mély benyomást hagytak hátra lelkes szavai. Bár csak sok ily derék ember akadna, mert ő egy pár év alatt N.-Tapolcsány legjobbját szívű és nevű építőmesterei közé tartozik. Munkából soká ki nem fogy, a mi vezetése alatt épül az minta s stylszerű, munkásai rajongással szeretik, és ami benne dicséretre méltó, hogy annak dacára, hogy jó módban van, nem felejtette azt, akinek áldásából lett azzá, ami. A gyűlés zárószavát Boll János bajnai plébános tartotta, mely után nyomban megalakult a helybeli keresztény szociális építőmunkások egyesülete.

Uj vágány. A kereskedelemügyi minister értesítette a pozsonyi kereskedelmi és iparkamarát, hogy Nyitra állomás egyik csonka vágányának meghosszabbítását és ezzel kapcsolatban a rakadóhelyek megfelelő kibővítését elrendelte.

Egy kis fiú tragédiája. E hó 15-én szörnyű szerencsétlenségnek voltunk szemtanúi Szenicen — írja levelezőnk — Frtyala Pál cipész-mester 12 éves fia delelőtt fél 10 órák felment a kath. templom tornyába harangozni s magával vitte 7 éves öcsését. Ez azonban amint a legfelsőbb lépésre hágtott feje elszedült, s a szegény harangozó a padlózatra zuhant. A jobb halántékán sérülést szenvedett, minek következtében kiadta ártatlan lelkét. Julius 17-én helyezték örök nyugalomra.

Galamblovverseny Pöstyénben.

A pöstyéni vigalmi bizottság az Országos Vadász-Szövetség közreműködésével Pöstyénben e hó 28. és 29-ikén Országos galamblovversenyt rendez, melyre igen értékes tiszteletdíjakat adományoztak: Gróf Erdődy Imre és neje, Gróf Meran János v. b. t. t., Algyesti Tüköry Jenő, A fűrdő főberleti igazgatóság, A pöstyéni vigalmi bizottság. A tiszteletdíjak mellett még 100—300 koronás pénzdíjak is lesznek. Bővebb felvilágosítással szolgál a vigalmi bizottság Pöstyénben. A verseny második napján gazdag programú parkünnep, este pedig *Annabál* — a szezon legfényesebb mulatsága lesz megtartva. Mindez ünnepek iránt nemcsak a már 5000 főre rúgó fűrdővendégek, hanem fővárosiak, és a vidék elitkörében is nagy az érdeklődés.

Iskolai értesítők.

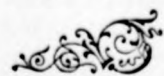
Nyitrai tanintézetek között mindenesetre egyike a legfontosabbaknak, a *róm. kath. elemi iskola*, mely 1904/5. iskolai tanév eletről 62 oldalú értesítő számla be. Gyászkerettel kezd, és kegyeletes szavakkal parentálja el az intézet volt igazgatóját, Biringer Ádám, tb. kanonok, nyitrai esperes plébánost, majd üdvözli az új elnök-igazgatót dr. Puchovszky Balint esperes-plébánost.

H	KRONSTEINER KÁROLY Bécs, III. I., Hauptstrasse 120.	≡ Mosható mázolások. ≡
	Cs. k. oszt. szab. Magy. kir. szab.	
Homlokzat-festékek.		
Viharmentes. Mészben oldható, épületek mázolására. 49 árnyalatban, kilója 24 fill.-től feljebb.		
1 kilo elegendő 10 négyszögméternek kétszeri mázolására.		
ugymint zománc, homlokzatfesték, száraz és lapidofesték, pépnemű, 50 árnyalatban, vízben mosható, egyszeri bevonásra fed, színét nem hagyja.		
Költségár négyszögméterenkint 5 fill. Meglepő siker. Kimerítő prospektusok és mintalapok ingyen és bérmentve. 14—15.		

Pártoljuk a magyar ipart és a magyar kereskedelmet!

A VEREBÉLY GÉZA cég legmodernebb áruháza megnyitásának első napjától kezdve a megbízható magyar ipartermékeket vezette be. Szeppességi asztalneműek, cérna- és pamutvásznak, rózsahegyi pamutvásznak, zefírek, zsolnai női posztók és kelmék, ó-budai voálok, batisztok, delének, pécsi keptyúk, Pelikán és Gyukits-féle férfi kalapok, pinkafői pokrócok stb. nagy választékban.

Szigoruan szabott, de határozottan olcsó árak!

Az intézetben több új tanerő működött Kubiss Jeromos és Krajcsovic István személyében, ellenben távozott Csefalvay Aladár, Skrábik Endre és Filkorn Jenő, akiknek „működése bár rövid volt, de maradandó emléket hagyott maga után”. Örövendetes tény, hogy az ismétlődő iskola ügyét határozottabban fölkarolták, de a régi baj, az iskolák túltömöttsége még mindig állandóan napirenden van, amiért több ízben fölirták a városi tanácshoz, — de hiába. A vizsgálatok jun. 15—24-éig tartattak. A tanulók segélyezése évről évre örövendesebb arányokat ölt, a múlt esztendőben 196 tanulót láttak el ruhaneműekkel. Nem győzik eléggé dicsérni a könyvtár gyarapodását, bár csak állana nagyobb összeg a jó könyvek beszerzésére, az ifjúság életére nagyobb befolyással volna. A fiúiskolák költségvetése 20,550 kor. 12 fillér, ami nem is mondható soknak, mert az izraelita iskola költségvetése 20,758 kor. 30 fillér. Túlzsúfolt iskola a IV. kerületbeli I—II. o. 102, III—VI-ik 84, I. b) leányosztály 107, IV. fiú és leány osztályok 88 tanulóval. 17 tanteremben történt a tanítás, fiú volt összesen 586, leány 629. Óriási a *mulasztások* száma, fiúknál 14,111 félnap, lányoknál 23,835. Fiúiskolában igazolatlan mulasztás 8913, ami az előmenetelre nagyon hátrányosan hat, itt kellene hatványozott szigor, mert máskülönben nem dicsékedhetünk magyarosítással, az intelligens osztály magyar lesz, de a szegény nép bizony túlul fog poverdálni a második millenniumkor. Az igazság kedvéért ki kell jelentenem, hogy ezeken kívül *legalább 50 gyermek iskolába nem jár*. Régi dolog, hogy a lányok szorgalmasabbak, mint a fiúk, leányoknál jeles 129, fiúknál 91. Egy nagy hiba van a leányiskoláknál, hogy nincs meg az V. és VI. osztály, amit a szegényebb elem nagyon megérez, mert nincs alkalma alap ismereteit fejleszteni. A jövő tanévi beirratások szept. 1—8 napjain tartatnak.

A nyitrai Szántó-féle polgári iskola 24-dik értesítője 49 oldalon számol be múlt évi működéséről. A tanév főbb mozzanataiban találjuk azon kedvező tény, hogy az intézetbe 22 tanulóval több járt mint tavaly, ami az iskolára nézve kedvező bizonylat. A tanári karban új nevekkal találkozunk Filkorn J., Derfler A. és Szántó H. tanárok személyében. Öszinte elismerő szavakban búcsuztatja Hevera János, jelenleg szkalai esperest, aki 15 éven át odaadó önzetlen munkásságával betöltötte az intézet hitoktatói szerepét. Panaszok az azon közöny miatt, melyet a szülők részéről tapasztal, de nemcsak ő, hanem minden intézet és kiltásba helyez oly intézkedést, amely lehetővé teszi a szülőknek, hogy minden fáradozás nélkül úgy szólván napról-napra értesüljenek gyermekeik viselkedéséről, tanulmányairól stb. Erre kíváncsiak vagyunk, célt ér-e vele? A vallás gyakorlatot lelkiismeretesen teljesítették és a tanári kar tagjai a hitoktató működésében támogatták, ami nagyon is helyes és neveléstani szempontból szükséges, azért a t. Szülők háláját kiérdemlik. Az önképzőkör szépen működött, iskolai ünnepélyeiről annak idején emlékeztünk meg. A könyvtárak elég szegények, de magánintézetnél megjárja. Kézimunka tanítása igen izléses és tervszerű.

Járt az intézetbe 153 fiú, 123 leány, vallási szempontból 101 katolikus, 168 izraelita, 7 református. Megbukott összesen 34 fiú, 7 leány, ezekből azonban csak 6 ismételt osztályt, a mi talán kevés. De még egyet. Egyik nyitrai lapban nem is olyan régen dicsérni akarták ezt az intézetet a felső leányiskolával szemben, a mely dicséret tulajdonképpen gáncs, mert olyan coeducatio (együttes leány- és fiúnevelés) ízü, a mitől Szántó-féle intézet és nevelési rendszere távol áll. A Szántó-féle iskola távol tartja leány növendékeit a fiúk társaságától és helyesen, bizonyosságul hozom fel, hogy ha 10 perc van, gondosan vannak egymástól elkülönítve, egyszerre nincsenek kint és még majálison is azt tapasztaltam, hogy különválva mulattak, mert míg a „kisasszonykák” kecsesen lejtették bent a zabori zárda tánctermeiben a Bostont, addig a fiúknak 2 szál cigány hegedült a zabori zárda romjai között és ezek hangjai mellett ugráltak — külön választva. *Noblesse oblige!* I—s.

Telefon.

H. Nem kell mindenben rossz akaratot és ellenégeskedést keresni, a hibát el kell ismerni és kijavítani. Olvassa el a Religio ezidei évfolyamának 56. oldalát, hallgassa meg az érdekeltek nyilatkozatait, és elmékedjék egy elejtett, de nagyon jellemző és nem olyan régen elhangzott nyilatkozat fölött, akkor belátja a hibát. Az újságíróknak első szabálya: Az igazság mindenek fölött.

Z. K. Reichenhall. Mikor a szerkesztő multkor a személyi híreket fogalmazta, akkor az utalvány szeivény már az expedicióban volt, s minthogy a régi jó időkből (mikor még fizetése kevesebb, de pénze több volt) annyi sok *Hall* fürdő és üdülő helyre emlékszik, csak egy emlékezet után Bad Reichenhall helyett Bad Hall-t irt, s mint az eredmény mutatja tévesen. A tévedés most helyre van igazítva. Pedig a szerkesztő magától is rájöhett volna, hogy ön régi barátunk, más Hallba nem mehetett, csakis Reichenhallba.

P. J. Jövő számban.
Többeknek. A Tr. L. „A liszai plébánia ügye” című cikkére összesen *nyolc* reflexió érkezett hozzánk Trencsénmegye minden részéből, nem közölhetük le valamennyit, a hírek rovatában található cikk eléggé megvilágítja a helyzetet. Szt. J. és B. J. férfias nyilatkozatait közölni a helyzetet. Szt. J. és B. J. férfias nyilatkozatait közölni, az eléggé tájékozva van, de különben is az illetékes körök előtt igazolták magukat. B. J. az illető újságba választások óta nem ír, és azelőtt is csak hitbuzgalmi cikkeket irt, politikával nem foglalkozott. Szt. J. 11 év előtt kiváncsiságból részt vett a gyűlésen, de ez nem teszi őt pánszlávvá, mint azon körülmény, hogy valaki kiváncsiságból részt vesz demokrata gyűlésen, nem bizonyítja, hogy az illető szociáldemokrata. A cikk többi részeire nem reflektálunk, a sanda mérszárosról szóló történetet ismerjük; mindenki érdemei előtt kalapot emelünk, azokat leközzöljük, csak írja meg nekünk valaki, de mivel sokszor tudósításaink nincsenek, a legbokrosabb érdemek is kimaradhatnak lapunkból. Azért hogy ezen különben is alaptalan vád ne érhesen bennünket, kérjük vidéki barátainkat, hogy vidéki hírekkel sziveskedjenek lapunkat támogatni.

Bor eladás ! !

Néhai **Endrődy György** volt vármegyei pénztárnok hagyatékát képező mintegy **30—35 htl. zabori vörös és fehér ó és új bor folyó hó 30-án** d. u. 3 órakor fog nyilvános árverésen legtöbbet igérőnek **Endrődy Gyula** gyám által az Endrődy György féle zabori szőlőben eladatni. 1—2.

Egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik Sarlay Ádám fűszerkereskedésében Nyitrán.

|| Részletfizetésre ||
Órákat úgyszintén **ékszereműket** arany és ezüsből 3 koronától felfelé való havi részletfizetés ellenében küld mindenkinek a **Mendl-féle óraszálító ház,** Bécs, IX/1, Porcellangasse 25. Árjegyzéket postabélyeg címre beküldése mellett mindenki kaphat.

„Tulipán“-üzlet NYITRÁN.

Van szerencsém a tisztelt közönséget értesíteni, hogy **Nyitrán, Tóth Vilmos-utca 21. szám alatt fűszer-, liszt- és csemege kereskedést**

a „Tulipán“-hoz címezve nyitottam. Sok évi működésem a kereskedés ez ágában és összeköttetésem a belföld első gyáraival, abba a helyzetbe juttattak, hogy t. vevőim minden kívánalmát megfelelően kielégítem.

Midőn kérem a t. közönséget, hogy engem b. rendeléseivel megörvendeztetni kegyeskedjék, biztosítom, hogy legfőbb törekvésemet a belém helyezett bizalom megérdemlésére fogom fordítani.

Nyitra, 1906. május hó.
teljes tisztelettel
Stefkovics Gyula.

10—10

kereskedő.

Guttmann Sámuel NYITRA, Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Ajánlja minden idényre dúsán felszerelt **kész**

férfi-, fiu- és gyermekruha-raktárát

ahol szigoruan szabott, de a legjutányosabb áron szolgáltatik ki a tisztelt vevőközönség.

Guttmann Sámuel NYITRA, Tóth Vilmos-u. 10. sz.

906/IV. 1 52.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint **férfiszabó-műhelyét,** melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, ugymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Verseny ajánlati felhívás!

A nyitrai szegénységélyző keresztény nőegylet menházának szükségletei verseny ajánlat útján lesznek a jövőben fedezve. Ezen szükségletek szállítására vállalkozni óhajtó kereskedők és iparosok felszólítanak, hogy az alant csoportosított cikkek részletes szállítási árát zárt borítékban a keresztény nőegylet menházába **1906. évi augusztus hó 12-ig** bezárólag benyujtsák.

A szállítási idő 1906. évi szeptember 1-től 1907. évi augusztus hó 31-ig tart.

A menház legutóbbi egy évi háztartási kiadása 17,324 korona 97 fillér volt.

Szállítandó.

1. Minden a fűszerüzlet keretébe tartozó élelmezési cikk, ide értve a hüvelyeseket, daraneműeket és cocus zsirt. (Minden cikk ára külön meghatározandó.)

2. Liszt (1. 2. és 5. számú.)

3. Péksütemények (fehér és barna kenyér, friss és régi zsemlye.)

4. Tejtermékek.

5. Marha és borjú hús.

6. Disznóhús, zsír és különféle kolbász-neműek.

7. Mosó és kézi szappan.

8. Tüzelő anyag (hasábfá és szén.)

Nyitrán, 1906. évi július hó 15-én.

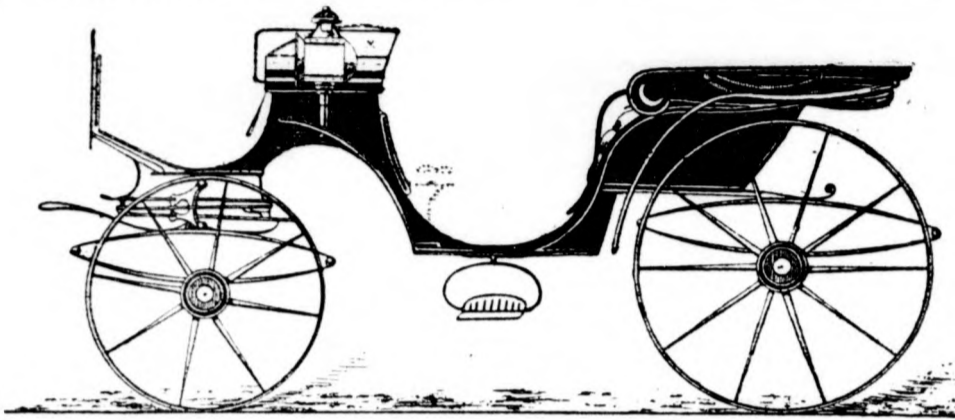
*A nyitrai szegénységélyző
keresztény nőegylet tiltkára.*

Üzlet-nyitás.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy **Nyitrán, Vármegye-utca 2. sz.** alatti (volt „Korona” szálló) házban

kocsigyártó-üzletet

nyitottam. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, ugymint: **kocsik javítását, átalakítását, fényezését és kárpitozását** gyors, pontos és olcsó kivitelben.

Uj kocsikat jutányos árak mellett megrendelés szerint, a legszigorubb kívánalmaknak megfelelőleg készítek. Talán nem sujt a szerénytelenség vádja, ha némi önérzettel hivatkozom arra, hogy ismereteimet Budapesten és külföldön évek hosszú során át szerzett tapasztalatok alapján nyertem. Becses megrendeléseinek reményében vagyok kész szolgálja

3-6.

Paksa Péter,
kocsigyártó.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24%
kénsavas káli tartalommal, *** **

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76%
kénsavas káli tartalommal, *** **

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállit a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.